ACADEMIC SPECTRUM

2026-yil 1-son

Ilmiy-metodik jurnal
Научно методический журнал
Scientific and Methodical Journal

ISSN 3093-9089

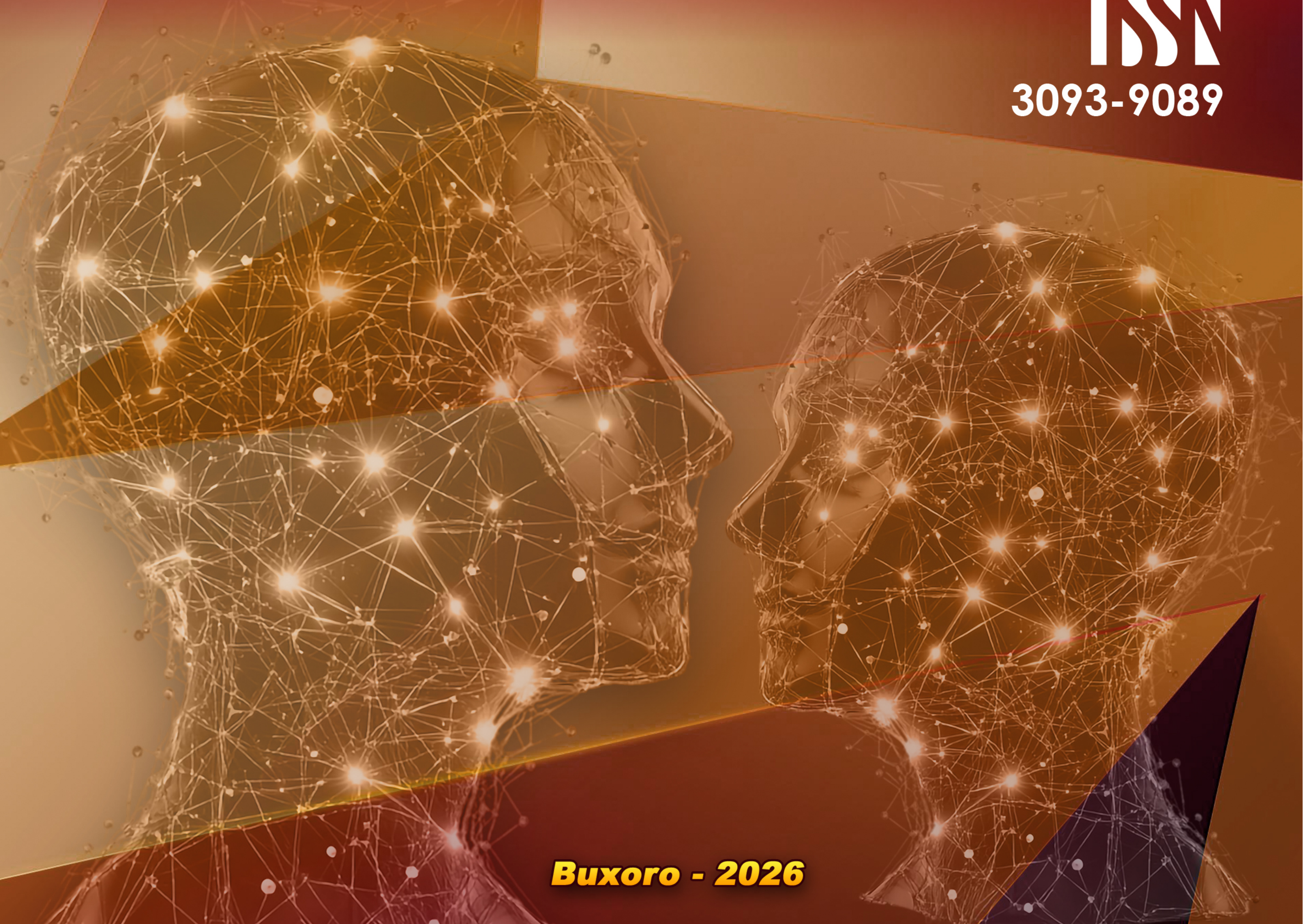

Buxoro - 2026

ACADEMIC SPECTRUM

Ilmiy-metodik jurnal
Научно методический журнал
Scientific and Methodical Journal

№ 1-Son 2026-yil

Jurnal O'zbekiston Respublikasi Buxoro viloyat Axborot va Ommaviy komunikatsiyalar boshqarmasi tomonidan 2025-yil 26-dekabrdagi №1273056 sonli guvohnoma bilan ro'yxatga olingan

BOSH MUHARRIR:

Axmadov Nazirjon Rahmat o'g'li

Psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Кулешов Валерий Владимирович - pedagogika fanlari doktori, professor Rossiya Fanlar akademiyasining akademigi (Ukraina).

Andriyenko Yelena Vasilyevna - pedagogika fanlari doktori, professor (Novosibirsk davlat pedagogika universiteti Fizika, matematika, axborot va texnologiya ta'limi instituti, Novosibirsk, Rossiya).

Romm Tatyana Aleksandrovna - pedagogika fanlari doktori, professor (Novosibirsk davlat pedagogika universiteti Tarix, gumanitar va ijtimoiy ta'lim instituti, Novosibirsk, Rossiya).

Olimov Shirinboy Sharofovich — pedagogika fanlari doktori, professor (Buxoro davlat universiteti "Pedagogika" kafedrasi mudiri).

Zaripov Lochin Rustamovich - pedagogika fanlari doktori (DSc), professor (O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy ta'limni rivojlantirish ilmiy-tadqiqot markazi, O'quv-uslubiy faoliyatni takomillashtirish boshqarma boshlig'i).

Safarov Dilmurod Xalimovich - psixologiya fanlari doktori (DSc), professor (Navoiy viloyati pedagogik mahorat markazi Akademik faoliyat bo'yicha direktor o'rinbosari)

Nazarov Akmal Mardonovich - psixologiya fanlari doktori (DSc), professor (Buxoro davlat universiteti Yoshlar masalalari va ma`naviy-ma`rifiy ishlar bo`yicha birinchi prorektor).

Rustamov Shavkat Shuhrat o'g'li - psixologiya fanlari doktori (DSc), dotsent (Buxoro davlat universiteti "Psixologiya" kafedrasi mudiri).

Ganjiyev Feruz Furqatovich - psixologiya fanlari doktori (DSc), dotsent (Buxoro davlat universiteti "Psixologiya" kafedrasi professori).

Ismatova Dilafruz Tuymuratovna - psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), (Buxoro davlat universiteti "Psixologiya" kafedrasi dotsenti).

Muxlisov Sodiqjon Saidjonovich - pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), (Buxoro davlat universiteti "Axborot tizimlari va raqamli texnologiyalar kafedrasi dotsenti).

Tilavov Muxtor Hasan o'g'li - psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), (Buxoro davlat universiteti "Psixologiya" kafedrasi dotsenti).

Mas'ul kotib:

Dehqonboyev Shohjahon Oybek o'g'li – Buxoro davlat universiteti Psixologiya kafedrasi o'qituvchisi

EDITOR-IN-CHIEF:

Akhmadov Nazirjon Rahmat o'g'li — Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor.

MEMBERS OF THE EDITORIAL BOARD:

Valeriy Vladimirovich Kuleshov — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Academician of the Russian Academy of Sciences (Ukraine).

Elena Vasilyevna Andrienko — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Novosibirsk State Pedagogical University, Institute of Physics, Mathematics, Information and Technological Education, Novosibirsk, Russia).

Tatyana Aleksandrovna Romm — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Novosibirsk State Pedagogical University, Institute of History, Humanities and Social Education, Novosibirsk, Russia).

Shirinboy Sharofovich Olimov — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Bukhara State University, Head of the "Pedagogy" Department).

Lochin Rustamovich Zaripov — Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor (Research Center for the Development of Higher Education under the Ministry of Higher Education, Science and Innovations of the Republic of Uzbekistan, Head of the Department for Improvement of Educational and Methodological Activities).

Dilmurod Xalimovich Safarov — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Professor (Navoi Regional Center for Pedagogical Excellence, Deputy Director for Academic Affairs).

Akmal Mardonovich Nazarov — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Professor (Bukhara State University, First Vice-Rector for Youth Affairs and Spiritual-Educational Work).

Shavkat Shuhrat o'g'li Rustamov — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Associate Professor (Bukhara State University, Head of the "Psychology" Department).

Feruz Furqatovich Ganjiyev — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Associate Professor (Bukhara State University, Professor of the "Psychology" Department).

Dilafruz Tuymuratovna Ismatova — Doctor of Philosophy (PhD) in Psychological Sciences, Associate Professor (Bukhara State University, "Psychology" Department).

Sodiqjon Saidjonovich Mukhlisov — Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences, Associate Professor (Bukhara State University, "Information Systems and Digital Technologies" Department).

Muxtor Hasan o'g'li Tilavov — Doctor of Philosophy (PhD) in Psychological Sciences, Associate Professor (Bukhara State University, "Psychology" Department).

EXECUTIVE SECRETARY:

Dehqonboyev Shohjahon Oybek o'g'li — Lecturer, Department of Psychology, Bukhara State University.

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

Ахмадов Назирджон Рахмат угли — доктор философии по психологии (PhD), доцент.

ЧЛЕНЫ РЕДАКЦИОННОГО СОВЕТА:

Кулешов Валерий Владимирович — доктор педагогических наук, профессор, академик Российской академии наук (Украина).

Андриенко Елена Васильевна — доктор педагогических наук, профессор (Новосибирский государственный педагогический университет, Институт физики, математики, информационных и технологических наук, г. Новосибирск, Россия).

Ромм Татьяна Александровна — доктор педагогических наук, профессор (Новосибирский государственный педагогический университет, Институт истории, гуманитарных и социальных наук, г. Новосибирск, Россия).

Олимов Ширинбой Шарофович — доктор педагогических наук, профессор (Бухарский государственный университет, заведующий кафедрой «Педагогика»).

Зарипов Лочин Рустамович — доктор педагогических наук (DSc), профессор (Научно-исследовательский центр развития высшего образования при Министерстве высшего образования, науки и инноваций Республики Узбекистан, начальник управления совершенствования учебно-методической деятельности).

Сафаров Дилмурод Халимович — доктор психологических наук (DSc), профессор (Навоийский областной центр педагогического мастерства, заместитель директора по академической деятельности).

Назаров Акмал Мардонович — доктор психологических наук (DSc), профессор (Бухарский государственный университет, первый проректор по делам молодежи и духовно-просветительской работе).

Рустамов Шавкат Шухрат угли — доктор психологических наук (DSc), доцент (Бухарский государственный университет, заведующий кафедрой «Психология»).

Ганжиев Феруз Фуркатович — доктор психологических наук (DSc), доцент (Бухарский государственный университет, профессор кафедры «Психология»).

Исматова Дилафруз Туймуратовна — доктор философии (PhD) по психологическим наукам, доцент (Бухарский государственный университет, кафедра «Психология»).

Мухлисов Содикжон Саиджонович — доктор философии (PhD) по педагогическим наукам, доцент (Бухарский государственный университет, кафедра «Информационные системы и цифровые технологии»).

Тилавов Мухтор Хасан угли — доктор философии (PhD) по психологическим наукам, доцент (Бухарский государственный университет, кафедра «Психология»).

ОТВЕТСТВЕННЫЙ СЕКРЕТАРЬ:

Дехконбоев Шохжахон Ойбек угли — преподаватель кафедры «Психология» Бухарского государственного университета.

Abdullayeva Dildora Muhiddin qizi
Samarqand davlat chet tillar institute Roman German tillari fakulteti
Filologiya va tillarni o‘qitish(fransuz) 2 - kurs talabasi

FRAZEOLOGIK SINONIMLARNING STRUKTOR TURLARI

Annotatsiya. *Mazkur maqolada frazeologik sinonimlarning lingvistik xususiyatlari, xususan, ularning struktor turlari tahlil qilinadi. Tadqiqotda fe’l, ot, sifat, ravish va aralash strukturali frazeologik sinonimlar misollar asosida o‘rganildi. Frazeologik birliklarning ma’no jihatdan yaqinligi, emotsional-ekspressiv bo‘yoqlari hamda nutqdagi vazifasi ochib berildi. Tadqiqot natijalari frazeologik sinonimlarning til boyligini oshirishdagi ahamiyatini ko‘rsatadi.*

Kalit so‘zlar*: frazeologiya, frazeologik sinonimlar, struktur turlar, semantika, uslubiy xususiyatlar.*

Abstract. *This article analyzes the linguistic features of phraseological synonyms, in particular, their structural types. The study examined verb, noun, adjective, adverb, and mixed-structure phraseological synonyms based on examples. The semantic proximity, emotional-expressive coloring, and function of phraseological units in speech were revealed. The results of the study show the importance of phraseological synonyms in increasing the richness of the language.*

Key words: *phraseology, phraseological synonyms, structural types, semantics, stylistic features.*

Аннотация. *В статье анализируются лингвистические особенности фразеологических синонимов, в частности, их структурные типы. В исследовании на примерах изучались глагольные, именные, прилагательные, наречия и фразеологические синонимы смешанной структуры. Выявлена близость фразеологических единиц по смыслу, эмоционально-экспрессивной окраске и функции в речи. Результаты исследования показывают важность фразеологических синонимов в обогащении языка.*

Ключевые слова: *фразеология, фразеологические синонимы, структурные типы, семантика, стилистические особенности.*

Kirish. Tilning boyligi va ifodaviy imkoniyatlari, avvalo, uning frazeologik qatlamida namoyon bo‘ladi. Frazeologik birliklar nutqqa obrazlilik, ta’sirchanlik va emotsionallik bag‘ishlaydi. Ayniqsa, frazeologik sinonimlar bir ma’noni turli ifoda vositalari orqali yetkazish imkonini yaratadi.Frazeologiya-bu frazeologik birliklarni o'rganadigan lingvistik fan (ularning nomi mualliflar yoki maktablarning nuqtai nazariga qarab o'zgaradi: frazeologik yoki idiomatik birliklar/ iboralar/iboralar, frazeologizmlar,frazeologlar.

Frazeologik sinonimlarni struktor jihatdan o‘rganish tilshunoslikda muhim masalalardan biri bo‘lib, u frazeologik birliklarning grammatik tuzilishi va ma’no munosabatlarini chuqurroq anglashga xizmat qiladi. Ushbu maqolaning maqsadi frazeologik sinonimlarning struktor turlarini aniqlash va ularning nutqdagi o‘rnini tahlil qilishdan iborat.

Tadqiqot metodologiyasi. Tadqiqot davomida frazeologik sinonimlarning lingvistik xususiyatlarini chuqur tahlil qilish maqsadida bir nechta ilmiy metodlardan foydalaniladi

Tavsifiy metod frazeologik sinonimlarning struktor tuzilishini qo'llashda foydalanildi. Ushbu metod yordamida frazeolgik birliklarning grammatik shakli ya’ni fe'l, ot va sifat strukturali turlari tavsiflanadi. Misol uchun “perdre la tête, perdre l nord” kabi frazeologik birliklar fe'l strukturali bo‘lib, bir xil umumiy ma’noni ifodalaydi.

Qiyosiy - tahliliy metod ma’nosiga qarab bir - biriga yaqin bo‘lgan frazeologik birliklarni o‘zaro solishtirish asosida amalga oshadi. Bu metod frazeologik sinonimlar orasidagi o‘xshashlikni va farqlarini aniqlashga yordam beradi. Misol uchun, “être au bout du rouleau va être épuisée” iboralarni charchoq holatini bildirib, birinchi birlik obrazli va emotsional bo‘yoqqa ega.

Semantik tahlil frazeologik sinonimlarning ma'no nozikliklarini ochib berishga xizmat qiladi. Bu metod orqali frazeologik birliklarning ifodalash darajasi, emotsional rang-barangligi va uslubiy xususiyatlari aniqlanadi. Masalan, « avoir le cœur brisé « iborasi « être triste « ga nisbatan kuchliroq hissiy holatni ifodalaydi.

Misollar asosida tahlil qilish metodi badiiy asarlar va og'zaki nutqdan olingan frazeologik birliklar yordamida amalga oshiriladi. Ushbu metod frazeologik sinonimlarning real nutq jarayonidagi qo'llanilishini ko'rsatib beradi.Masalan, « mettre de l'eau dans son vin « iborasi kelishuv va murosaga kelish ma'nosida keng qo'llaniladi.

Foydalanilgan adabiyotlar sharhi. Frazeologiyaga mustaqil fan sifatida qarashni birinchi bo'lib mashhur rus tilshunos olimi E.D.Polivanov ilgari surdi, hamda bu masalaga ko'p marotaba qaytdi. Uning ta'kidlashicha, yangi shakllanadigan frazeologiya sohasi leksikologiyaga nisbatan xuddi sintaksis morfologiyaga nisbatan egallagan o'rinda bo'lishi lozim. «...Sintaksisga teng keluvchi yangi sohaning shakllanishiga ehtiyoj sezilmoqda, deb yozgan edi E.D.Polivanov. lekin sintaksis so'z birikmalarining umumiy tiplarini, xususiyatlarini o'rgansa, yangi shakllanadigan soha leksemalarning o'zaro munosabati asosida yuzaga keladigan birikmalarning konkret, individual (leksik) ma'no xususiyatlari bilan shug'ullanadi». Yangi shakllanadigan sohani E.D.Polivanov frazeologiya yoki idiomatika deb nomlagan edi.

Frazeologik birikmalarning ifoda plani erkin birikmalar yoki gaplardan farq qilmasligini O.Nazarov xam ta'kidlaydi. Uning ta'kidlashicha, erkin sintaktik birikmalar strukturasidan farqlanuvchi, frazeologizmlarning o'zigagina xos bo'lgan struktur tuzilish bo'lishi mumkin emas. Tildagi barcha frazeologizmlar ular mansub bo'lgan muayyan tilda mavjud bo'lgan erkin sintaktik qurilmalar namunasida yasalgan bo'ladi. Boshqacha qilib aytganda, frazeologizmlar o'z tuzilishiga ko'ra odatdagi so'z birikmalari tuzilishidan farq qilmaydi

Tahlil va natijalar. Asosiy komponentning morfologik ifodalanishiga ko'ra. Morfologik nuqtai nazardan FBlar u yoki bu so'z turkumiga bog'langan bo'ladi. Shu sababli ularni asosiy komponentning grammatik shakliga ko'ra guruhlarga bo'lish maqsadga muvofiq. FBning asosiy komponenti deganda grammatik jihatdan mustaqil, muayyan so'z turkumiga oid bo'lib, u yoki bu gap bo'lagi vazifasida kelgan komponent tushuniladi.

Fransuz va o'zbek tilarida xarakter ifodalovchi frazeologik birliklarning struktur tahlili shuni ko'rsatdiki, qiyoslanayotgan tillarda quyidagi tuzilishdagi birliklar mavjud:

1. Otli frazeologik birliklar;
2. Fe'lli frazeologik birliklar;
3. Sifat (ravish) asosli frazeologik birliklar.

Otli frazeologik birikmalarga ot so'z turkumidagi so'zlar bilan bir xil vazifani bajaruvchi va asosiy komponenti otdan tashkil topgan birikmalar kiritiladi. Fransuz tilida substantiv frazeologik birikmalarning aksariyat qismi ot so'z turkumi bosh bo'lak sifatida keladigan predikativsiz birikmalardan iborat. Qisman predikativ va predikativ bog'lanish asosida yasalgan frazeologik birikmalar ozchilikni tashkil etadi.

So'z birikmalari komponentlarining o'zaro birikish usuliga ko'ra izofaning uch xil ko'rinishi mavjud.

Birinchi tip izofali birikmalarning komponentlari hech qanday grammatik belgilarsiz bitishuv yo'li bilan qo'shiladi, ya'ni bunday birikmalarning o'zaro bog'liqligi «so'z tartibi va. birlashtiruvchi intonatsiya bilan belgilanadi. Misol uchun jouer des coudes - se frayer un chemin (o'z yo'lini ochmoq), perdre la tête - s'égarer (boshini yo'qotmoq, adashmoq), avoir le cœur dur-être insensible (hissiz, rahmsiz bo'lmoq)

Ikkinchi tip izofali birikmada birinchi komponent bosh kelishik shaklida, ikkinchi komponent esa egalik qo'shimchasi bilan keladi. Misol uchun mettre de l'huile sur le feu - aggraver la situation (vaziyatni keskinlashtirmoq, olovga yog' sepmoq), Jeter de l'eau dans le vin - adoucir la situation (yumshatmoq, osonlashtirmoq), Tomber dans les pommes - s'évanouir (hushidan ketmoq)

Uchinchi tip izofada har ikkala komponentning grammatik belgisi bo'ladi. Birikmaning strukturasi «ot qaratqich kelishigi qo'shimchasi ot egalik qo'shimchasi modelida ifodalanadi. Bunday tipdagi izofali birikmalar ikkinchi tipdagi izofadan grammatik jihatdan qaratqich kelishigining formal ifodalanishi bilan farq qiladi. Misol uchun le courage d'un lion - jasorat ramzi, la patience d'un ange - sabrli odam, l'œil du maître - nazorat qiluvchi odam, le caractère d'un coq - mag'rur shaxs

Ko'rinadiki, o'zbek tili frazeologik qatlamida uchala tip izofali birikmalar uchraydi. Ularning ichida ikkinchi tip izofali terminlar eng mahsuldor hisoblanadi.

Sifat (adjectif) asosli frazeologik birliklar

Tuzilishi: asosiy komponent sifat bo'lib, boshqa so'z bilan birga xarakter yoki sifatni ifodalaydi.Misol uchun dur à cuire - chidamli, qiyin shaxs (tenace), Fier comme un coq - mag'rur shaxs (très orgueilleux) Muet comme une carpe - jim odam (silencieux), Têtu comme une mule - qattiqqo'l, xo'rozdek mag'rur (obstiné)

Bu birliklar grammatik belgisiz (I tip) yoki fe'lli yordamchi bilan bog'langan bo'lishi mumkin. Masalan: dur à cuire → I tipga yaqin, chunki grammatik qo'shimchalar yo'q.

Ravish (adverbe) asosli frazeologik birliklar

Tuzilishi: fe'lni yoki butun iborani sifat bilan qo'llab, xarakter harakatini ifodalaydi. Misol uchun: parler haut et fort - baland va aniq gapirmoq, agir à toute vitesse - juda tez harakat qilmoq, réagir promptement - tezkor javob bermoq

Ravish asosli birliklar fe'l bilan bog'lanib, I tip yoki II tip izofaga yaqin tuzilishga ega bo'lishi mumkin, ya'ni grammatik belgi va so'z tartibi asosiy rol o'ynaydi.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, frazeologik sinonimlar tilning boyligi va ifodaviy imkoniyatlarini namoyon etuvchi muhim vositalardan biridir. Ularning struktur jihatdan o'rganilishi frazeologik birliklarning grammatik tuzilishi, semantik nozikliklari hamda nutqdagi funksiyalarini chuqurroq anglash imkonini beradi. Tadqiqot natijalari fransuz va o'zbek tillarida frazeologik sinonimlarning otli, fe'lli hamda sifat (ravish) asosli turlari mavjudligini ko'rsatdi. Bu birliklar nutqqa obrazlilik, emotsionallik va ta'sirchanlik bag'ishlab, bir ma'noni turli ifoda vositalari orqali yetkazishga xizmat qiladi. Shu bois frazeologik sinonimlarni o'rganish nafaqat nazariy, balki amaliy jihatdan ham muhim ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati.

1. Bally, C. (1952). Le langage et la vie. Librairie d'Université, Georg & Cie S.A.edu/B

2. Hadži-Lega Hristoska, J. (n.d.). La place de la phraséologie dans une méthode de français langue étrangère. Academia.edu. https://www.academia.

3. Primova, M. M. (2025). Fransuz va o'zbek tillarida xarakter ifodalovchi frazeologik birliklarning xususiyatlari. Xalqaro ilmiy-amaliy anjuman materiallari (20-may, 2025). Alfraganus University, Toshkent, O'zbekiston.

4. Primova, M. (2024). INTERPRETABLE PHRASEOLOGICAL UNITS OF CHARACTER EXPRESSION IN FRENCH AND UZBEK LANGUAGES. Академические исследования в современной науке, 3(5), 130-134.

5. Rahmatullayev, S. (2022). O'zbek tili frazeologik lug'ati (sah. 15, 636 sah.). G'afur G'ulom nashriyoti.

6. Tuychiyeva, M. X. (2024). Tilshunoslikda frazeologik birliklarning o'rganilishi. Zamonaviy dunyoda pedagogika va psixologiya nomli ilmiy, masofaviy, onlayn konferensiya materiallari. https://doi.org/10.5281/zenodo.14908630

MUNDARIJA:

Nazarov Akmal Mardonovich	Talabalarda kreativ va innovatsion ilmiy faoliyatning psixologik jihatlari	6
Rustamov Shavkat Shuxratovich	Talabalarni innovatsion kompetenligini rivojlantirishning pedagogik-psixologik asoslari	10
Ostanov Shuxrat Sharifovich	Art-terapiya metodlari yordamida talaba-yoshlarning kreativ fikrlash va ijodiy salohiyatini rivojlantirishning psixologik asoslari	14
Axmadov Nazirjon Rahmat o'g'li	O'smirlarda konstruktiv xulq-Atvorni shakllanishining ijtimoiy psixologik omillari	19
Dehqonboyev Shohjahon Oybek o'g'li	Sud psixologik ekspertizasida shaxsning emotsional holatini baholash	24
Axtamova Ferangiz G'ayratovna	O'smirlik davridagi destruktiv xulq-atvorni psixoprofilaktika qilish va kreativlikni faollashtirishga yo'naltirilgan psixologik yondashuvlar	30
Ashrapov Nodirbek Namoz o'g'li	O'smirlarda kognitiv rivojlanishning ijtimoiy-psixologik determinantlari va ularning shaxsiy rivojlanishdagi o'rni	35
Hamroyev Jasur	Talabalari o'rtasida sun'iy intellekt vositalari yordamida kreativ fikrlash va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantirish	40
Axmedova Zarina Rahmat qizi	Loyihaviy yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarning fasilitatorlik faoliyatiga tayyorlash mexanizmini takomillashtirish	44
Khakimov Shukhrat Shodievich	Methods of studying the military servant and the military team	49
N.Z.Jumayev	Raqamli davrda ijtimoiy media va sun'iy intellektning yoshlar ruhiy salomatligiga ta'siri	56
Sharopov Suxrob Shodi o`g`li	Talabalarni kognitiv va metakognitiv kompetentsiyalarini rivojlantirishning pedagogik-psixologik mexanizmlari	60
Boboqulova O'g'iloy Komil qizi	Shaxslararo manipulyatsiya va nazorat mexanizmlari: emotsional ekspluatatsiyaning psixologik asoslari	64
Saidova Nodira Nu'monovna	Yoshlar kreativ va tanqidiy fikrlashini rivojlantirishda pedagogik psixologiyaning roli	68
Bobojonova Dilnura Husniddin qizi	Dezadaptatsiyalashgan o'smirlarda adaptatsiya jarayoni rivojlanishining ijtimoiy-psixologik mexanizmlari	73
Абдужабборов Тохиржон Курбанович	Особенности течения и лечения атопического дерматита в зависимости от возраста по данным наблюдений в андижанской области	78

Xolmuradov Musurmon Avlaqulovich Narzullayeva Iroda Jaloliddin qizi	Tijorat banklarida investitsiyalarni jalb etishda xorij tajribasi	82
Nurmuxammedova Nilufar Alijon qizi Temirova Mashhuraxon Muhammadaminovna	O‘zbekistonda bozor iqtisodiyotiga o`tish bosqichida xotin-qizlar liderlik faoliyatini rivojlantirishning huquqiy asoslarining mustahkamlanishi	89
Maxmudova Zulfiya Mexmonovna	Qo‘riqlash xizmati xodimlari kasbiy kompetentligini takomillashtirishning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari	92
Sanoyeva Mohigul Odil qizi	Klassik pedagogik merosni modernizatsiya qilishning zamonaviy talablari va ularni ta’lim amaliyotiga joriy etish mexanizmlari	103
Xolmirzayeva Mushtariybegim U. Abdullayev	Bobi oliy: usmonli davlatining boshqaruv markazi va evolyutsiyasi	107
Dilmurodov Elyorjon Ilg'or o'g'li	Civil society and globalization: the harmony of national values and modern trends	110
Eshpo'latova Xilola Davron qizi	Fransuz tilini o'rganish jarayonida audiovizual materiallar yordamida talabalarning og'zaki nutqini rivojlantirish	116
Abdusalimova Zukhraxon Bakhtiyor qizi	Teaching methodology of the uzbek language for the foreign students	119
Abdullayeva Dildora Muhiddin qizi	Frazeologik sinonimlarning struktur turlari	122
Panaeva Sarbinaz Uzaqbergenovna	Insonlar orasida fabbing (phubbing) holatining paydo bo‘lishi va uning ijtimoiy-psixologik oqibatlari	125
Toshturdiyev Nurbek Nurali o‘g‘li	Jadid ziyolilarining hayot tarzi va ijtimoiy mas’uliyat hissi: ma’rifat va fidoyilik omillari	130
Uzoqova Gulzoda	Konstitutsiya – erkin va farovon hayot garovi	134
Xilola Xolikova Gulamovna, Siroj Nematov G‘ulom o‘g‘li,	Maktab muhitining o‘quvchilar emotsional holatiga psixologik ta’siri	137
Sultonmurod Mamasoliyev Olimjon o‘g’li	Psychological benefits of gamified bilingual learning: a meta-analysis of motivation and well-being	141
Qodriqulova Fotima Ulug’bek qizi	Azot fiksatsiyasi va innovatsiyalar: yasmiq yetishtirishning yangi bosqichi	146
Kurbanova Shukurjon Yeldashbayevna	Turkiy adabiyotda shaxs kamoloti: Hofiz Xorazmiy didaktik qarashlari misolida pedagogik model	150
Obidova O.	Ta’lim psixologiyasi nuqtayi nazaridan zamonaviy pedagogik texnalogiyalarning ta’siri	154
Xasanova Nazokat Shavkatbek qizi	Inson huquqlarini xalqaro himoya qilish mexanizmlari	159
Abdug’ofurov Muhammadqodir	Milliy me’morchilik uslublarida zamonaviylik va restavratsiya muammolari	163

Olimova Sarvara Sobitxon qizi	**Nogironligi bo‘lgan shaxslarning kutubxonalar orqali ijtimoiy integratsiyasi va madaniy hayotga qo‘shilishi**	**166**
Jamaldinov Sarvar Azimjanovich	**Raqamli ta’lim jarayonlarini o‘rgatishning bo‘lajak pedagoglar tarbiyaviy faoliyatini rivojlantirishdagi ahamiyati**	**171**
Olimova Sarvaraxon Sobitxon qizi	**Sensorinevral eshitish nuqsoniga ega bolalarda rivojlanish dinamikasi: tibbiy va pedagogik qarashlar**	**176**
Mamatqulov Botir	**The interpretation of personal tragedy in the short stories of nazar eshonqul**	**181**
Bobokalonov Rajab Ostonovich	**Tibbiy terminlarda lisoniy lakuna hodisasi**	**188**
Murodjonova Dilzoraxon Tolibjon qizi Iskandarov Sherzod Abdug‘aniyevich	**“Tolerantlik” tushunchasining mazmun mohiyati**	**191**
Туйбаева Саида Бахтияровна	**Психологические механизмы самозащиты студентов**	**194**
Tursunbayeva Durdonaxon Adxamjon qizi	**Atrof-muhitni muhofaza qilishning zamonaviy konsepsiyalari: muammo va yechimlar**	**198**
Ismoilova Zulayho Saidali qizi	**Umumta’lim maktablarida xulqi og’ishgan o‘quvchilarning shaxs xususiyatlarini kompleks diagnostika qilish**	**203**
Masharipova Saida Rahimovna	**Zamonaviy oilalarda emotsional intellektni boshqarishning ijtimoiy- psixologik mexanizmlarini ishlab chiqish**	**208**
Abdujobborova Rayhona Adhamjonqizi	**Xotira turlaridan qanday qilib samarali foydalanish kerak.o‘quvchilar uchun praktik tafsiyalar**	**212**
Arslanova Dilnoza Aleksandrovna Mirzayev Ismoiljon Xasanjon o‘g‘li	**Nutqiy rivojlanish bilan mantiqiy fikrlash o‘rtasidagi bog‘liqlik: lingvistik kompetensiya.**	**216**
Xasanova Aziza Kumushbek qizi	**Davlat tili taraqqiyoti: muammo va yechimlar**	**219**
Xolboyev Izzatillo Axmadillo o'g'li	**Talabalarning akademik muaffaqiyatiga ta’sir etuvchi psixologik omillarning tahlili: o'zini- o'zi tartipka solish strategiyalari**	**223**
Кабулов Саулат Толыбаевич	**Основные принципы и теория преподавания русскому языку и литературе**	**226**
Saitova Komila G'ulom qizi	**Stressga chidamlilikning psixologik determinantlari: ong, iroda va emotsional o‘zini boshqarishning o‘zaro aloqasi**	**231**
Ro‘ziyeva Sitora Odil qizi	**Nega ingliz tili dunyo tili hisoblanadi?**	**234**
To'ychiyeva Madinaxon Sherquzi qizi	**Mustaqil ta’lim metodlarining o'quv motivatsiyasiga ta’siri**	**237**
Murodjonova Dilzoraxon Tolibjon qizi	**Kimyoning kriminalistikadagi o‘rni**	**240**

To‘rayeva Gulnora Nosirovna		
Qudratova Nozima Bahromovna	Tog‘ay Murod asarlarining til xususiyatlari	244
Pak Diana Aleksandrovna Qurbonova Zamira Mamat qizi	Yangi O‘zbekistonda ota-onalar universitetining maktabgacha ta’limdagi tarbiyaviy funksiyalarini kengaytirish mexanizmlari: muammolar va yechimlar	248
Abdullayeva Madinaxon Alisher qizi	Inglizcha varvarizmlarning o‘zbek tilidagi genderga xos qo‘llanish xususiyatlari	251
Ibrohimova Halima Vahobjonovna	Mamlakatimizda yoshlarning internet tarmogidan tog'ri fodalanishini nazorat qilish	254
Soliyev Ilhomjon Sobirovich	Eshitish nuqsoni bo‘lgan bolalarda nutq rivojlanishining logopedik asoslari	258
Akmalova Bahora Akmal qizi	Erta bolalik davrida ijtimoiy-emotsional va psixologik rivojlanish	261
Alimjonova Sabina Fazliddin qizi	Vatan himoyasi - jasorat ifodasi	265
Ganjiyev Feruz Furqatovich	Globallashuv davrida agressiv o‘smirlar jamiyatga moslashishining ijtimoiy-psixologik determinantlari	269
Zuxriddinova Risola Dilshodbek qizi	Tuban suvo’tlarining ekologiyadagi ahamiyati	274
Ibodulloyev Nurali Sheraliyevich	Integrativ yondashuv asosida otmlarida ta’lim sifatini boshqarish samaradorligini oshirish omillari	278
Umirbekova Nasiba Kenesbaevna	Axborot globallashuv jarayonida o‘smirlarning O‘z-o‘zini anglash transformatsiyasi jarayonlarini shakllantirishga ta’sir etuvchi omillar tahlili	282
Yarashov Azizbek Lazizovich	Correlation analysis of factors of social psychological competence of forensic psychologist expert	286
Ondayev Shuhrat Hasanovich	Profilaktika inspektorlarida kasbiy deformatsiyaning oldini olishning psixologik xususiyatlari	294
Narmuradova Rayhon Uktamovna	Jinoyat sodir etishda affekt holatining psixologik va huquqiy bahosi	298
Jumayeva Laylo Elmurodovna	Pedagogik jarayonda nutq texnikasining ta’lim samaradorligiga ta’siri	301

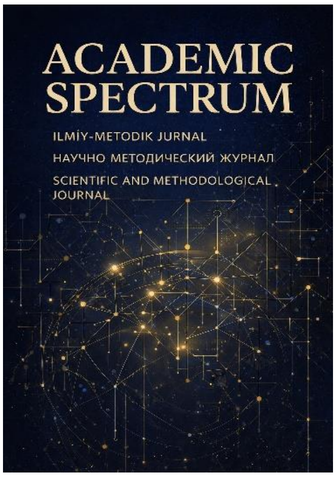

“ACADEMIC SPECTRUM”
ILMIY METODIK JURNALI UCHUN MAQOLALARNI RASMIYLASHTIRISH TALABLARI

“ACADEMIC SPECTRUM” ilmiy jurnali mualliflari diqqatiga!

1. “ACADEMIC SPECTRUM” ilmiy jurnali ilmiy maqolalarni o’zbek, rus va ingliz tillarida chop etadi.

2. E’lon qilinadigan maqolalarga bo’lgan asosiy talablar:

- ishning dolzarbligi va ilmiy yangiligi;
- maqolaning hajmi: adabiyotlar ro’yxati, chizma va jadvallar inobatga olingan holatda 3-8 betgacha;
- maqola nomi, annotatsiya (50-60 ta so’z) va tayanch so’zlar (8-10 ta) ingliz, o’zbek va rus tillarida keltiriladi.

3. Maqola boshida mavzu, muallifning F.I.O. (to’liq yozilishi kerak), mualliflar bir nechta bo’lsa, ularning har biri haqida to’liq ma’lumotlar berilishi shart, tashkilot, shahar, mamlakat, muallifning e-maili ko’rsatiladi. Matnda kirish qismi, tadqiqot obyekti va qo’llanilgan metodlar, olingan natijalar va ularning tahlili, xulosa, adabiyotlar ro’yxati, albatta, keltiriladi. Maqolada keyingi 10-15 yilda e’lon qilingan adabiyotlarga havola qilinishi tavsiya etiladi.

4. Matn uchun: Microsoft Word; Times New Roman, 12 shrift, maqola nomi bosh harflarda, interval 1,0; abzas 1,0 sm, yuqori va pastki tomon 2 sm, chap va o’ng tomon 2 sm.

5. Agar maqolaga rasm, jadval, diagramma, sxema, chizma, turli grafik belgilar kiritilgan bo’lsa, ular aniq va ravshan tasvirlanishi, qisqartmalarning to’liq izohi yozilishi lozim. Formulalar matnga maxsus kompyuter dasturlarida kiritilishi kerak.

6. Iqtibos olingan yoki foydalanilgan adabiyot satr osti izohi tarzida emas, balki maqola oxirida asosiy matndagi ketma-ketligi asosida umumiy ro’yxatda ko’rsatiladi. Matn ichidagi ko’chirmadan so’ng iqtibos olingan asarning ro’yxatdagi tartib raqami va sahifasi kvadrat qavs ichida beriladi. Bu o’rinda kitob, to’plam, monografiyalar uchun mualliflarning ism-familiyalari, manbaning to’liq nomi, nashr ko’rsatkichi (shahar, nashriyot va nashr yili) ko’rsatiladi. Jurnal maqolalari va boshqa davriy nashrlar uchun mualliflarning ism-familiyalari, maqola nomi, jurnal nomi, yili va soni, sahifa nomeri ko’rsatiladi.

7. Maqola matni kamida 70-80 % muallifning shaxsiy izlanishlari natijasiga asoslanishi lozim. Topshirilgan maqolalar “Antiplagiat” tizimi yordamida tekshiriladi.

8. Tahririyatga taqdim qilingan maqolalar tahririyat tomonidan taqrizga beriladi. Maqola taqrizdan qaytgach, agar zarur bo’lsa, barcha savol va e’tirozlar bo’yicha muallifga qayta ishlash uchun taqdim etiladi. Maqola nusxalari qaytarilmaydi.

9. Tahririyat maqolani taqrizga yuboradi, taqriz ijobiy bo’lsa maqola jurnalda chop etish uchun qabul qilinadi. Jurnalda anjuman tezislari va ma’ruzalari chop etilmaydi. E’lon qilingan materiallarning haqqoniyligiga va ko’chirilmaganligiga shaxsan muallif javobgardir.

10. Tahririyat maqolaga ayrim kichik o’zgartirishlarni kiritishi mumkin. Yuqoridagi talablarga javob bermaydigan maqolalar tahririyat tomonidan ko’rib chiqilmaydi va muallifga qaytarilmaydi.

11. Ijobiy taqriz berilgan maqola tahririyat tomonidan qabul qilingan sanaladi. Jurnal tahririyati maqola matnini qisqartirish va unga tahririy o’zgartirishlar kiritishga haqlidir.

12. Yuqoridagi talablarga javob bermaydigan maqolalar tahririyat tomonidan qabul qilinmaydi va ko’rib chiqilmaydi.

Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Buxoro viloyat Axborot va Ommaviy komunikatsiyalar boshqarmasi tomonidan 2025-yil 26-dekabrdagi №1273056 sonli guvohnoma bilan ro‘yxatga olingan.

Tahririyat manzili: 200117, O‘zbekiston Respublikasi,
Buxoro shahri Alpomish ko‘chasi, 9-uy
Elektron manzil: https://fanistiqbollari.uz
Telegram raqami: -998 (91) 245-46-66

“ACADEMIC SPECTRUM” ilmiy-metodik jurnal.
Buxoro, 2026. № 1-Son.